

Recenzja rozprawy habilitacyjnej oraz ocena aktywności naukowej dr Katarzyny Burzyńskiej,
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

1. Recenzja monografii przedstawionej jako główne osiągnięcie naukowe

Głównym osiągnięciem naukowym dr Katarzyny Burzyńskiej przedstawionym do oceny w postępowaniu habilitacyjnym jest monografia pt. *Pregnant Bodies from Shakespeare to Ford: A Phenomenology of Pregnancy in English Early Modern Drama* wydana w 2022 roku nakładem wydawnictwa Routledge. Książka jest efektem badań nad sposobami przedstawiania ciąży i ciężarnych bohaterek w angielskich dramatach wczesnonowożytnych, realizowanych w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki i kierowanego przez Habilitantkę. Badania te wpisują się w szeroko rozumiany nurt badań feministycznych – od feminizmu drugiej fali poprzez feminizm postmodernistyczny po feminizm podejmujący zagadnienie podmiotowości ucieleśnionej (dr Burzyńska odwołuje się do szerokiego spektrum myśli feministycznej, między innymi do prac Simone de Beauvoir, Julii Kristevej, Adrienne Rich, Luce Irigaray, Elizabeth Grosz). Uwaga Autorki ogniskuje się jednak na teorii określonej jako feministyczna fenomenologia ciąży, co ma bezpośrednie odniesienie do wybranego tematu badań. Habilitantka wyraźnie wskazuje, w jaki sposób jej praca czerpie z istniejącego już dorobku filozofii i krytyki feministycznej, podejmując jednocześnie temat w niewielkim stopniu zbadany na gruncie literaturoznawstwa. Nowatorski charakter badań dr Burzyńskiej polega bowiem, jak sama podkreśla, na przedstawieniu ciąży jako doświadczenia kształtującego tożsamość kobiety, nie zaś stanu przejściowego lub jedynie etapu w szerszej ujmowanym doświadczeniu macierzyństwa. Zdaniem Autorki, ciąża sama w sobie, niezależnie od tego, jak się zakończy, może być postrzegana jako ważne doświadczenie formujące („I wish to look at pregnancy as a valuable, identity-shaping experience in its own right, regardless of its outcomes”). Przyjęcie takiego założenia prowadzi między innymi do interesujących analiz sytuacji bohaterek takich jak Hermiona w *Opowieści zimowej* Szekspira, Annabella w tragedii Johna Forda, czy Dziewka (Country Wench) w komedii Thomasa Middletona, dla których

doświadczenie ciąży, z różnych przyczyn, nie prowadzi do tradycyjnie rozumianego doświadczenia macierzyństwa.

Wyraźne oddzielenie fenomenu ciąży od fenomenu macierzyństwa, którego Autorka dokonuje we Wstępie, można postrzegać z jednej strony jako założenie metodologiczne i próbę nowego podejścia do opisywanego zjawiska („previous works that do look at pregnancy experiences collapse the boundary between pregnancy and maternity”), z drugiej strony w rozważaniach dr Burzyńskiej postawienie takiej granicy wiąże się również ze wskazaniem na opozycję między tymi zjawiskami – ucieleśnione, „płynne” i niepoddające się zewnętrznej kontroli doświadczenie ciąży obecne w analizowanych tekstach dramatycznych najczęściej podważa „instytucjonalny”, patriarchalny model macierzyństwa i przypisaną mu rolę społeczną. Subwersywny potencjał „ciążowego ucieleśnienia” („pregnant embodiment”) dr Burzyńska ilustruje w sposób przekonujący w analizie postaci ciężarnych bohaterek dramatów Szekspira, Middletona, Webstera czy Forda. Należy jednak zwrócić uwagę, iż podważenie patriarchalnej, „monolitycznej instytucji” macierzyństwa przez nienormatywne „scenariusze” ciąży i podkreślenie płynności ciążyowej tożsamości wskazuje raczej na opozycję pomiędzy ucieleśnionym doświadczeniem a normatywizującym dyskursem, nie musi zaś wcale stawiać granicy między doświadczeniami ciąży i macierzyństwa, co wydaje się sugerować wprowadzone we Wstępie (metodologiczne) rozróżnienie. Jak wynika z zaprezentowanych przez dr Burzyńską wnikliwych analiz, doświadczenia te mogą się przecieżyć na siebie nakładać i wchodzić ze sobą w skomplikowane interakcje, często podważając społecznie przyjęty i akceptowany model macierzyństwa, czego świetnym przykładem jest analizowana w rozdziale pierwszym postać Tamory z *Tytusa Andronikusa*: „Maternity and pregnancy do not fuse in her character into a self-sacrificing monolith but rather an opportunistic, hierarchical interplay of desired and less desired impulses. In this sense, she is a disruptive character for the fossilised institution of maternity” (str. 38).

Jednak, jak wskazuje Habilitantka, nie tyle subwersywny wobec ideologii patriarchalnej charakter ciąży interesuje ją najbardziej, lecz formująca się w procesie ciążyowego ucieleśnienia tożsamość bohaterek wczesnonowożytnych dramatów, którą dr Burzyńska postrzega jako alternatywną wobec autonomicznego, „bezielesnego” i transparentnego podmiotu, który miał się wkrótce ukształtować na fundamentach myśli kartezjańskiej i rewolucji naukowej („Rather than being interested in the ways in which reproductive bodies contribute to political, scientific and cultural discourses, I am more focused on what the embodied condition of pregnancy meant for the women that experienced it and how pregnant characters functioned in their communities

through, and thanks to, their spacially transformed bodies”). Przy tak zakreślonym temacie badań niezwykle istotny jest zatem dokonany przez Habilitantkę wybór materiału badawczego: angielski dramat wczesnonowożytny postrzega Autorka jako pole, na którym ścierają się różne wizje świata i koncepcje podmiotu. Teksty dramatyczne, które powstały w przełomowym momencie formowania się nowego paradygmatu naukowego i antropocentrycznego modelu świata są dla Autorki przede wszystkim odpowiednim materiałem badawczym, pozwalającym unaocznić konflikt pomiędzy różnymi koncepcjami tożsamości. Jednocześnie skupienie uwagi na ciężarnych bohaterkach, ich ucieleśnionym doświadczeniu, zakorzenieniu w świecie i formującej się tożsamości prowadzi do odkrywczych, interesujących i niekiedy zaskakujących interpretacji dobrze znanych i wydawałoby się gruntownie przebadanych tekstów dramatycznych. Przyjęta przez Autorkę perspektywa pozwala jej rzucić nowe światło na opisywane sytuacje dramatyczne, na motywy działań postaci, lub na ich rolę w rozwoju akcji. Wszystkie analizy przeprowadzone przez dr Burzyńską w książce wskazują na uważne czytanie tekstu i umiejętność formułowania wniosków w sposób jasny i przekonujący. Chciałabym tu jednak szczególnie wyróżnić interpretacje postaci Heleny, bohaterki sztuki *Wszystko dobre, co się dobrze kończy* Williama Szekspira, oraz Annabelli, bohaterki tragedii Johna Forda pt. *Szkoda, że jest nierządnicą* (tytuł przekładu Ludmiły Marjańskiej). W rozdziale pierwszym Autorka w sposób zdecydowany odrzuca dotychczasowe interpretacje postaci Heleny, przedstawiające ją jako kobietę owładniętą pożądaniem i ambicją, albo wykazującą tendencje masochistyczne i niekonsekwentną w swoich działaniach lub wypowiedziach. Dr Burzyńska, posługując się kompetentnie teorią semiotycznego i symbolicznego Julii Kristevej oraz Nietzscheańskiej koncepcją nadczłowieka, przeprowadza błyskotliwą analizę Szekspirowskiej bohaterki, w której redefiniuje motywy i efekt jej działań w kontekście „matczynego pożądania” („maternal desire”) i procesu budowania dojrzałej tożsamości w oparciu o ucieleśnione doświadczenie ciąży. Sprawnie przeprowadzona argumentacja prowadzi do zaskakującego, acz przekonującego porównania postaci Heleny do mściwej Tamory: „Thus, at the height of her maturity, Helena is a threatening maternal figure not unlike Tamora, whose intense mothering has a capacity to both engender and smother new life depending on her indomitable will”. Równie interesująca jest interpretacja bohaterki tragedii Forda, Annabelli, której Autorka przypisuje znacznie większą rolę i sprawczość w dramacie, niż czyni to większość krytyków (najczęściej to Giovanni postrzegany jest jako najważniejsza postać i siła sprawcza tragicznych wydarzeń w sztuce). Dr Burzyńska wskazuje na istotną różnicę pomiędzy tragicznymi kochankami: o ile Giovanni opisuje miłosne doświadczenia w sposób intelektualny i skonwencjonalizowany (sięgając do poetyckich toposów, rozważań filozoficznych i scen z

mitologii), dla jego siostry przemożne pożądanie, erotyczne doznania, a później ciąża stają się ucieleśnionym doświadczeniem, poprzez które kształtuje się jej tożsamość. Kiedy Giovanni, mimo swej, wydawałoby się, aktywnej i sprawczej roli, pozostaje bohaterem statycznym (jego osobowość nie ulega przemianie), pozornie „bierna” Annabella jest postacią dynamiczną, doznającą głębokiej przemiany pod wpływem świadomie przeżywanego ucieleśnionego doświadczenia („Her ability to recognise the profundity of bodily experience emerges as a key personality trait that distinguishes her from her over-intellectualised brother”). Takie odczytanie rzuca nowe światło na często marginalizowaną bohaterkę tragedii Forda.

Natomiast nie w pełni przekonuje mnie interpretacja komedii miejskiej Middletona pt. *Cnotliwa panna* (tytuł przekładu Limona i Zawistowskiego), zwłaszcza położenie nacisku na rozróżnienie pomiędzy ciążą uprzywilejowaną i nieuprzywilejowaną w sensie materialnym, oraz dziećmi chcianymi lub niechcianymi (z prawego lub nieprawego łoża). Niewątpliwie sztukę tę należy odczytywać w kontekście społeczno-ekonomicznym, nie zgadzam się jednak ze stwierdzeniem, iż komedia Middletona przede wszystkim obnaża nierówność ekonomiczną i podziały klasowe oraz materialne uwarunkowania ciąży i macierzyństwa (jak pisze dr Burzyńska: „Middleton unveils the brutal realities of illegitimate pregnancy as well as the burning issue of infertility, unapologetically outlining the cynical ‘baby economy’, in which babies are welcome as long as they are born to the right people at the right time”). Jeśli możemy tu mówić o „gospodarce niemowląt” („baby economy”), jak to określa Autorka, to nie dosłownie jako o wyznaczniku niesprawiedliwości społecznej, lecz metaforze nowych uwarunkowań ekonomicznych i budzącego się kapitalizmu – wyłaniający się w tej sztuce obraz niekontrolowanej płodności zagrażającej strukturze systemu patriarchalnego i hierarchii społecznej, przy jednoczesnym porównaniu niemowlęcia do przemycanego w czasie Postu mięsa, byłby tu raczej subwersywną figurą nieumiarkowanej konsumpcji i swobodnego przepływu dóbr, nie zaś satyrą na nierówność i niesprawiedliwość społeczną. Innymi słowy energia komedii Middletona jest w moim odczuciu energią karnawału (walczącego z postem), a nie kąśliwej satyry na nierówności społeczne. Groteskowa scena podrzucenia dziecka w koszyku dwóm Szpiclom (Promoters) wpisywałaby się właśnie w karnawałowy charakter komedii Middletona. Muszę jednak w tym miejscu odnotować, że, mimo polemiki z niektórymi wnioskami na temat tej sztuki, pozostaję pod wrażeniem błyskotliwej interpretacji sceny wyjmowania dziecka z koszyka jako swoistej metafory porodu.

Jak zaznaczyłam wyżej, procesy społeczno-polityczno-ekonomiczne nie stanowią głównego klucza interpretacyjnego w pracy dr Burzyńskiej, dla której najważniejsze w

odczytywaniu wybranych tekstów jest formowanie się tożsamości bohaterek poprzez ucieleśnione doświadczenie ciąży, a wynikające z niego poczucie sprawczości. Posługuje się w tym celu pojęciami wypracowanymi przez filozofię feministyczną, przede wszystkim feministyczną fenomenologię ciąży. Nie neguję tak obranej metodologii badań, wydaje mi się jednak, że przedstawionym tu analizom tekstów przysłużyłoby się również wykorzystanie w większym stopniu narzędzi i pojęć literaturoznawczych. Na przykład analiza sprawczości bohaterek, prosiłaby się o choćby pobieżne odniesienie do klasycznej definicji postaci działającej i sprawczości, albo do sposobów budowania postaci w tekstach dramatycznych – bohaterki omawianych tekstów są przecież fikcyjnymi konstruktami, zbudowanymi według pewnych reguł sztuki dramatycznej (lub wbrew tym regułom). Ponadto fakt, iż w tekstach tych możemy mówić o ścieraniu się różnych koncepcji tożsamości, choć ma swe źródło w przemianach zachodzących u progu nowożytności, jest też częściowo uwarunkowany samą naturą dramatu. Przydałaby się również refleksja nad ewentualną zmianą znaczenia motywu ciąży w zależności od konkretnego gatunku dramatycznego, w którym występuje – narodziny dziecka będą miały inny wymiar w żywiole komedii a inny w przypadku akcji tragicznej, w której, z perspektywy semiotycznej definicji gatunku (w ujęciu F. Jamesona), są elementem „obcym”. Tu należy przyznać, że jednym z wyzwania, które postawiła przed sobą Autorka, było prześledzenie rozwoju swoistego podgatunku dramatycznego, który nazywany jest „sztuką ciążową” („pregnancy play”). O ile nie jestem przekonana, aby można było w tym kontekście mówić o gatunku, czy podgatunku (należałoby chyba wówczas określić więcej cech wspólnych omawianych tekstów, niż tylko obecność ciężarnej bohaterki), to, jeśli przyjęlibyśmy, że chodzi tu o rozwój pewnego motywu, rozprawa dr Burzyńskiej rzeczywiście wskazuje na coraz odważniejsze i wyraźniejsze portrety ciężarnych bohaterek i coraz większą rolę ciąży dla rozwoju akcji w kolejnych dramatach powstających na przełomie XVI i XVII wieku w Anglii. Na taką obserwację pozwala Autorce decyzja o przedstawieniu wybranych tekstów w porządku chronologicznym, którą przy takim założeniu należy uznać za trafną.

Chronologiczny porządek pozwala również na wykazanie zmian zachodzących w podejściu do ciąży i porodu w kontekście rozwijającej się wiedzy medycznej i w perspektywie narodzin współczesnej ginekologii. W analizowanych sztukach dr Burzyńska trafnie wskazuje na elementy będące zapowiedzią postępującej medykalizacji ciąży i porodu, w którym to procesie stopniowej marginalizacji ulega rola akuszerki i innych kobiet podczas „rytuału porodu” („birth/birthing ritual”), przy jednoczesnym sprowadzeniu rodzącej kobiety do roli przedmiotu medycznych praktyk nadzorowanych przez lekarza. Zarysowanie historycznych

uwarunkowań porodu we wczesnonowożytnej Anglii, gdzie ścierały się jeszcze różne teorie na temat funkcjonowania ludzkiego ciała i wybrzmiewały często rozbieżne opinie na temat poczęcia, ciąży i porodu, to ważny aspekt interpretacji zaprezentowanych w książce, pozwalający Autorce na wykazanie się dobrą znajomością tekstów źródłowych epoki i wzbogacenie metodologii wykorzystującej przede wszystkim narzędzia filozoficzne o istotny dla tego studium kontekst historyczno-kulturowy.

Natomiast praktycznie nieobecne w monografii są rozważania na temat teatru i realizacji scenicznych omawianych dramatów, zarówno w kontekście konwencji teatralnych epoki elżbietańskiej i czasów pierwszych Stuartów, jak i w odniesieniu do współczesnych adaptacji analizowanych sztuk. Nie czynię z tego Autorce zarzutu, bo jest to z jej strony świadomy wybór metodologii i pola badań, o czym pisze we Wstępie. Podnoszę tę kwestię raczej jako zachętę do ewentualnego poszerzenia badań nad „ciążowym ucieleśnieniem” w przyszłych pracach naukowych o aspekt scenicznego „ucieleśnienia” ciężarnych bohaterek, gdyż w moim odczuciu perspektywa teatralna mogłaby tu otworzyć nowe ścieżki interpretacyjne.

Podsumowując, chciałabym podkreślić, że pojawiające się w recenzji zastrzeżenia mają w większości charakter polemiczny, co pokazuje, że temat podjęty przez dr Burzyńską, wybrane podejście metodologiczne i sposób prezentacji wniosków pobudzają do przemyśleń, a niekiedy do debaty. Mimo iż interdyscyplinarny charakter pracy i analizy zbudowane na złożonych zagadnieniach filozoficznych wymagają od nas uważnej lektury, konstrukcja kolejnych rozdziałów jest tak przejrzysta, a wywód tak uporządkowany i logiczny, że podążanie za linią argumentacyjną Autorki nie przysparza problemów. Przedstawione po każdym rozdziale i na końcu książki wnioski w sposób oczywisty wynikają z przeprowadzonych analiz. Rozprawa jest wnikliwą, dobrze przemyślaną i skonstruowaną interpretacją motywu „ciążowego ucieleśnienia” w angielskich dramatach wczesnonowożytnych, którą czyta się z wielkim zainteresowaniem. Zastosowanie współczesnej post-kartezjańskiej koncepcji ucieleśnionego umysłu, którą z perspektywy przedstawionych bohaterek można też uznać za przed-kartezjańską, sprawia, że obie perspektywy, współczesna i wczesnonowożytna nakładają się na siebie, a doświadczenie ciąży fikcyjnych bohaterek renesansowych dramatów wydaje się nie odbiegać od doświadczeń i dylematów dzisiejszych kobiet, co dowodzi, że teksty Szekspira i współczesnych mu dramatopisarzy pozostają lustrem, w którym przejrzeć się mogą również nasze czasy.

2. Ocena aktywności naukowej i pozostałych osiągnięć

Po uzyskaniu stopnia doktora dr Katarzyna Burzyńska wzięła udział w czternastu konferencjach międzynarodowych, w tym w dziesięciu organizowanych w ośrodkach lub uczelniach zagranicznych (pięć z nich odbyło się online). Podczas kilku konferencji oprócz wygłoszenia własnej prezentacji, pełniła też różne funkcje organizacyjne, np. prowadzącej panel, koordynatorki programu, sekretarza konferencji. Na konferencji “Sidelights on Shakespeare: Teaching Early Modern Drama” organizowanej na University of Warwick w 2019 otrzymała nagrodę za najlepszy poster konferencyjny. Efektem przedstawionych podczas konferencji wyników badań były najczęściej publikacje artykułów naukowych, wiele z nich w wysoko punktowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym.

Poza ocenianą wyżej rozprawą habilitacyjną po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Habilitantka opublikowała dziesięć artykułów, jeden rozdział w książce (w prestiżowej publikacji zagranicznej *The Routledge Companion to Shakespeare and Philosophy*), a w roku 2016 nakładem Wydawnictwa Naukowego UAM ukazała się również jej rozprawa doktorska pt. *The early modern (re)discovery of „overhuman” potential: Marlowe’s and Shakespeare’s overreachers in the light of Nietzsche’s philosophy*. Przegląd publikacji dr Burzyńskiej pokazuje, że głównym obszarem jej naukowych zainteresowań jest wczesnonowożytny dramat angielski. W centrum uwagi Habilitantki pozostaje twórczość Williama Shakespeare’a – należy podkreślić, że dr Burzyńska jest członkinią kilku międzynarodowych organizacji skupiających badaczy twórczości Stradfordczyka: European Shakespeare Research Association, Shakespeare Association of America, British Shakespeare Association. Bada również twórczość innych dramatopisarzy angielskich tworzących za panowania Elżbiety I i pierwszych Stuartów, m. in. Christophera Marlowe’a, Thomasa Middletona, Johna Webstera i Johna Forda. Jednocześnie, zawężając pole swoich badań w głównej mierze do tekstów dramatycznych epoki Renesansu, Habilitantka prezentuje podejście interdyscyplinarne i umiejętność posługiwania się różnymi narzędziami badawczymi, odwołując się przede wszystkim do współczesnej filozofii: nietzscheizmu, egzystencjalizmu – tu na uwagę zasługuje wspomniany wyżej rozdział w *The Routledge Companion* pt. “‘Nothing will come out of nothing’ (*King Lear*, 1.1.90): existential dimension of interpersonal relationships in *King Lear*” (2018), w którym dr Burzyńska poszukuje źródeł filozofii egzystencjalnej w renesansowym i barokowym sceptycyzmie. W najnowszych publikacjach (w artykułach i w monografii) odwołuje się zaś przede wszystkim do różnych nurtów feminizmu (np. fenomenologii feministycznej czy eco-feminizmu). W swoich pracach Habilitantka z powodzeniem odnosi się również do badań kulturowych, historii

idei oraz historii nauki i medycyny. Nie boi się też zestawiania kanonicznych dramatów ze współczesnymi tekstami kultury popularnej, o czym świadczy ciekawa interpretacja struktury gangu motocyklowego w popularnym serialu telewizyjnym w świetle relacji rodzinnych w Szekspirowskim *Hamlecie* (w artykule “Bad Boys Meet the Swan of Avon: A Re-Visioning of *Hamlet* in *Sons of Anarchy*”), oraz błyskotliwa analiza ikonicznych renesansowych tekstów kultury, a szczególnie odniesień do Szekspirowskiej *Burzy*, w posthumanistycznej wizji świata w serialu *Westworld* zaprezentowana w artykule “‘A new god will walk’: Shakespeare, the Renaissance, and the birth of the posthuman in *Westworld*” opublikowanym w *Cahiers Élisabéthains* w 2019 roku. Choć dr Burzyńska bada teksty epoki odległej o kilka stuleci, wybór konkretnych zagadnień i metodologii sprawia, że dramaty nie tylko Szekspira, ale również mniej znane tragedie Webstera czy Forda, stają się dziełami aktualnymi, które mogą się mierzyć z dylematami współczesności. Jednocześnie interpretacje Autorki bronią się przed zarzutem anachronizmu.

Kluczowym momentem rozwoju kariery naukowej dr Burzyńskiej było przyznanie finansowania przez Narodowe Centrum Nauki dla jej projektu startującego w konkursie Opus. W ramach projektu *Habilitantka* odbyła cztery zagraniczne kwerendy biblioteczne: dwie w Bibliotece Szekspirowskiej (Shakespeare-Forschungsbibliothek) przy Ludwig-Maximilians-Universität w Monachium (w roku 2018 i 2022) oraz dwie w The British Library (w roku 2019 i 2021). Owocem tych badań były artykuły naukowe prezentowane na konferencjach, a także recenzowana wyżej monografia. Mimo iż realizacja projektu przypadła częściowo na czas pandemii, nie wpłynęło to negatywnie na intensywność badań i ich prezentacji na arenie międzynarodowej; dr Burzyńska wzięła w tym czasie aktywny udział w pięciu międzynarodowych konferencjach online, organizowanych między innymi przez Shakespeare Association of America, czy European Shakespeare Research Association.

Śledząc przebieg aktywności naukowej dr Burzyńskiej dostrzec można coraz większą aktywność w promowaniu własnych badań na arenie międzynarodowej. Jej ostatnie artykuły zostały opublikowane lub przyjęte do publikacji w wysokopunktowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Dotyczy to również recenzowanej monografii opublikowanej w prestiżowym wydawnictwie Routledge. Dr Burzyńska otrzymała również kilkakrotnie zaproszenie do publikacji rozdziałów w wieloautorskich monografiach ukazujących się w prestiżowych wydawnictwach, np. zaproszenie do napisania rozdziału o Margaret Cavendish jako proto-feministce w książce *The Oxford Handbook of Ecofeminism*, której wydanie planowane jest na rok 2023/2024. Prace dr Burzyńskiej stanowią więc niewątpliwie oryginalny i

wartościowy wkład w rozwój badań nad dramatem renesansowym w ujęciu współczesnej filozofii, szczególnie z perspektywy myśli feministycznej, o czym świadczy uznanie dla jej badań w gronie specjalistów w tej dziedzinie. Jej dorobek publikacyjny, działalność projektowa i współpraca międzynarodowa stały się podstawą do przyznania dr Burzyńskiej przez MNiSW stypendium dla wybitnych młodych naukowców w roku 2020.

Poświęcając się intensywnej aktywności naukowej, dr Burzyńska nie stroni od działalności popularyzującej naukę, biorąc udział zarówno w wydarzeniach krajowych (np. organizacja Dnia Szekspira, współpraca ze szkołami, organizacja konkursu dla tłumaczy, wywiad udzielony portalowi internetowemu itp.), oraz tych o zasięgu międzynarodowym (np. wystąpienie w podcaście popularnonaukowym *That Shakespeare Life*). Dr Burzyńska posiada również duże doświadczenie dydaktyczne; prowadziła różnego rodzaju zajęcia w zakresie nauki języka angielskiego i tłumaczeń, a także kursy na temat angielskiego dramatu i teatru renesansowego. Za osiągnięcia w pracy dydaktycznej została uhonorowana w 2016 roku nagrodą indywidualną III stopnia przez Jego Magnificencję Rektora Prof. UAM dr hab. Andrzeja Lesickiego.

3. Konkluzje

W podsumowaniu, chciałabym podkreślić, że, mimo przedstawionej w recenzji polemiki z niektórymi wnioskami Autorki, uważam monografię dr Burzyńskiej za książkę interesującą, dobrze przemyślaną i napisaną, o logicznej strukturze, precyzyjnie sformułowanych, nowatorskich tezach i wnioskach oraz jasno określonej perspektywie metodologicznej. Świadczy ona o naukowej samodzielności, dużej erudycji i wysokich umiejętnościach analitycznych Autorki. Zarówno jej monografia jak i zaprezentowane artykuły stanowią ważny wkład w badania nad wczesnonowożytnym dramatem angielskim rozpoznawany i doceniany w kraju i za granicą. Dr Burzyńska to dojrzała badaczka, która zaznacza swoją obecność na łamach prestiżowych czasopism i wydawnictw zagranicznych, jest świadoma różnorodnych zjawisk zachodzących we współczesnej humanistyce, a w swoich badaniach wychodzi poza wąsko rozumianą dyscyplinę literaturoznawstwa. Potrafi również formułować wnioski odnoszące się do złożonych zjawisk współczesnej humanistyki i dzisiejszego świata. **Z pełnym przekonaniem wnioskuję zatem o dopuszczenie dr Katarzyny Burzyńskiej do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.**

Klaudia Łączyńska